

Nr 255

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., om registrering av spritköp.

(Lika lydande med motion nr 216 i Första kammaren)

Den första april 1964 trädde bestämmelserna om skärpt legitimationskontroll vid spritinköp i kraft. Under den tid som gått därefter har viss erfarenhet av legitimationskontrollen kunnat erhållas. Även om detta system varit i tillämpning under relativt kort tid — och man sålunda bör varna för förhastade slutsatser — torde man redan nu kunna konstatera att legitimationskontrollen icke är helt tillfredsställande ur vissa synpunkter.

Avsikten med en allmän legitimation vid utminuteringsaffärerna är att lättare komma åt de kunder som redan är registrerade och avstängda från inköp av sprit. Även ungdomar under 21 år utestänges enligt detta system från möjligheten att själva inhandla rusdrycker. Den obligatoriska legitimationen är emellertid uppenbarligen icke till fyllest när det gäller att komma åt den stora kategorien yrkeslangare. Man kommer heller inte åt de många »väntjänstöverlåtelse» som riktar sig till ungdomar under 21 år. Dessa ungdomar kan alltså fortfarande dels på den illegala marknaden, dels genom goda vänners hjälp erhålla sprit. Självfallet är det svårt att över huvud taget finna någon utväg för att helt eliminera dessa missförhållanden. Men enligt vår mening bör de nykterhetsfrämjande åtgärderna i högre grad än vad som nu sker syfta till att »rädda det som räddas kan». Vi avser här främst konsumenter som gränsar till alkoholister samt det stora antal ungdomar som på grund av fritt inköp alltjämt genom mellanhänder har möjligheter att få spritkvantiteter. Sådana överlåtelse torde ha fått ökad omfattning samtidigt som ungdomsfylleriet även trängt ner i allt yngre åldrar.

Enligt vår mening är det sålunda speciellt angeläget att söka få bukt med det tilltagande ungdomsfylleriet. Med den begränsade registrering som nu tillämpas anser vi inte att man vidtagit de kraftåtgärder som läget påkallar. Inte heller genom obligatorisk legitimation kan enligt vår uppfattning tillräcklig effekt nås. Vi anser att man endast genom allmän inköpsregistrering kan nå den största möjliga effekten för att så långt möjligt motverka yrkeslangningen samt de s.k. »väntjänstöverlåtelse». I Finland har detta system visat sig vara det effektivaste medlet för motverkande av yrkeslangning. Vidare har detta system även sin effekt beträffande konsumenter vilkas spritkonsumtion gränsar till missbruk. Ett inköpskort, där datum och kvantitet för varje inköp stämplas in, gör att en konsument inte har några

möjligheter att samma dag eller regelbundet var eller varannan dag frekventera systembutikerna. Blir stämplarna nämligen för »täta» får respektive person snart ögonen på sig och en dag kan helt enkelt kortet dras in.

Det finländska systemet har tidigare hårt kritiserats — inte minst från nykterhetshåll — men numera accepteras det som det bästa medlet att »spärra» möjligheterna för yrkeslangare att bedriva sin illegala verksamhet. Beträffande »väntjänstöverlåtelse» har inköpskortet också sin avgjorda effekt: ingen vill frivilligt utsätta sig för att för andras skull få för många stämplor i sitt kort och därmed riskera att hamna på »svarta listan». Det bör observeras, att en sådan sak har sina konsekvenser även på många andra områden, i fråga om körkort etc. Det finländska systemet har visat att måttliga spritkonsumenter över huvud taget inte ens reflekterar över inregistreringen. För dem innebär uppvisandet av inköpskortet inte större olägenheter än en vanlig legitimation vid t. ex. ett postkontor. Det finns följaktligen starka skäl för att ett likartat system som det finländska skulle prövas även i vårt land. En allmän registrering måste enligt vår mening komma till stånd enbart för att den nödvändiga kontrollen över missbrukare och yrkeslangare skall kunna utövas på ett effektivt sätt. Detta är det direkta motivet till att frågan om en allmän registrering av spritinköpen bör upptagas till en förnyad prövning sedan nu viss erfarenhet av legitimationskontrollen kunnat vinnas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag angående registrering av spritköpen med målsättningen att skärpa kontrollen över missbrukare och yrkeslangare i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1965

Bengt Börjesson

Olle Westberg

Carl Eric Hedin

i Falköping